

Vårt datum: 2021-02-12

Ert datum: 2021-01-25

Vårt diarienummer: 33-186-2021

Er beteckning: 551-5283-2020

Handläggare
Elin NorströmMiljöprövningsdelegationen
Länsstyrelsen Västerbotten
vasterbotten@lansstyrelsen.se

Remiss. Bedömning av jordartsklassning i samband med ansökan om förlängd täktverksamhet på fastigheten Sorsele 1:1, Sorsele kommun

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 2021-01-25 tagit emot ovanstående ärende för yttrande. Med anledning av detta vill SGU framföra följande.

Sammanfattande bedömning

SGU anser att lokalen bör klassas och behandlas som en naturgrusavlagring, dvs att den kräver tillstånd eller anmälan enligt 9 kap 6 b § i miljöbalken.

Materialsammansättning och bedömning av avlagringens jordartsklassning

Området norr om Sorsele innefattar omfattande avlagringar av isälvsmaterial. Det förekommer även avlagringar där morän och isälvsmaterial är avsatta regellöst, och jordartsklassificeringen är därmed ibland relativt komplicerad. På fastigheten Sorsele 1:1 där den nuvarande täkten är belägen är avlagringen klassad som glacial grovsilt-finsand utifrån befintliga jordartskartan. Geomorfologiskt är formationen tilldelad begreppet krön på isälvsavlagring. Den befintliga jordartskartan för regionen är anpassad för användning i skala 1:25000 – 1:100000. För att göra detaljerade platsspecifika bedömningar av jordartssammansättningen behöver ytterligare studier genomföras. I detta ärende har tolkningen och bedömningen av materialsammansättningen i täkten på fastigheten Sorsele 1:1, utöver SGUs jordartsdata, baserats på information från bolagets ansökan och kompletteringar, grusinventeringen, samt tolkning av Nationella Höjdmodellen (Lantmäteriet).

Grusinventeringen beskriver stora områden med isälvs sediment i området längs Vindelälven. Lokalen där täkten är belägen innefattas inte i grusinventeringen, men ligger i nära anslutning till de beskrivna isälvsavlagringarna. Detta innebär inte att avlagringen inte är en isälvsavlagring. Snarare hör det till regel än undantag att man i grusinventeringen ofta gjorde en annan avgränsning av isälvs sedimenten än i jordartskartorna. De mindre mäktiga delarna av isälvsavlagringarna redovisas oftast inte i grusinventeringarna.

Bolaget hänvisar bland annat till graderingstalet för att motivera att avlagringen är en morän. På bolagets foton från ytliga prover från lokalen syns ibland block och sten vilket tyder på att detta kan vara fallet. De kornstorleksanalyser som bolaget redovisar tyder dock på en mycket hög andel sand i själva täkten; mellan 60 och 80% beroende på provtagningspunkt. Även de foton som bolaget presenterar tyder på att sand är den dominerande fraktionen, att sandlagren är mäktiga och att materialet är relativt väl sorterat. Sammantaget tyder detta på att avsättningen består av mäktiga sandlager som ställvis överlagras av tunnare moräntäcke. Mot bakgrund av den varierande

jordartssammansättningen inom verksamhetsområdet i stort, blir graderingstalet en osäker parameter att utgå från om man vill göra en bedömning av sandavlagringen ur naturresssynvinkel, och om man strävar efter en representativ bild av egenskaperna i de dominerande och mäktiga sandlagren. Detsamma gäller till viss del den okulära bedömningen av kantigheten/rundningen av partiklarna.

SGU har publicerat en rapport som tar upp hur avlagringar skall bedömas då det råder tveksamhet gällande klassning av morän eller isälvavlagring (SGU-rapport 2002-2 ”Naturgrus eller morän”). I de fall där isälvsediment överlagras av morän rekommenderar SGU generellt att allt material från en täkt i en sådan avlagring ur beskattningssynpunkt bör betraktas som naturgrus eftersom syftet med lagen är att bevara de icke förnyelsebara isälvsavlagringarna.

SGU beskriver även rekommendationer för bedömning av täkter i moräner där avlagringar med större eller mindre sand- och gruspartier förekommer i moränmassan. I dessa fall är ofta andelen sorterade sediment relativt hög trots att bildningen klassificerats som morän. SGU anser då, att avlagringen skall behandlas som en morän om den **inte** ingår i, eller ligger i anslutning till, en större isälvsavlagring. Om avlagringen däremot, enligt de geologiska kartorna och grusinventeringarna, ligger i anslutning till ett större område med isälvsediment bör förekomsten behandlas som naturgrus.

Mot bakgrund av detta anser SGU att avlagringen i det aktuella ärendet bör behandlas som naturgrusavlagring.

Stöd inför ansökan

På SGUs hemsida finns information som kan vara till stöd inför ansökan om naturgrusgrustäkt. Här beskrivs bland annat SGUs generella ställningstaganden avseende grustäkter. SGU tillhandahåller även checklistor för vad ansökan bör behandla.

<http://www.sgu.se/samhallsplanering/bergmaterial-for-byggande/stod-vid-ansokan-om-grus-och-bergtakter/>

<https://www.sgu.se/grundvatten/vattenforvaltning/checklista-paverkan-grundvattenforekomst/>

Beslut i detta ärende har fattats av Enhetschef Anna Hedenström.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även Statsgeolog Elin Norström deltagit. Elin Norström har även varit föredragande.

Anna Hedenström

Elin Norström